

по конкурс за академичната длъжност „доцент“,
обявен от Икономически университет - Варна

1. Обща информация

Изготвил рецензията: **проф. д-р Марияна Божинова**, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност "Икономика и управление (търговия)"

Основание за написване на рецензията: Заповед на Ректора на Икономически университет - Варна, №РД 06-186/28.11.2025 г. и Решение на заседание на научното жури от 08.01.2026 г.

2. Данни за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 90/28.10.2025 г., за нуждите на катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при Икономически университет – Варна, по научна област 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)“.

3. Кандидат по конкурса

Единствен кандидат по конкурса е гл. ас. д-р **Миглена Душкова Милева**, преподавател в катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при Икономически университет – Варна. От представените документи по конкурса е видно, че тя изпълнява минималните национални изисквания за АД „доцент“ в областта на висшето образование, в която е обявен конкурсът, по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Гл. ас. д-р Миглена Душкова изпълнява и допълнителните количествени изисквания на ИУ-Варна по чл. 2б, ал. 5 на ЗРАСРБ, и отговаря на изискванията в чл. 101 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна. Съобразно националните минимални изисквания, съгласно ЗРАСРБ (чл.2б) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1), кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионални направления в научна област 3. Социални, стопански и правни науки трябва да имат минимум 400 точки, а д-р Миглена Душкова има общо **661,67 точки**. Тя надхвърля и количествените изисквания за заемане на исканата академична длъжност на ПРАС в ИУ-Варна, като формира **303,33 точки**, при минимални 110 точки.

4. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Миглена Душкова е завършила спец. „Икономика на търговията“, ОКС „бакалавър“, през 2001 г. и същата специалност, ОКС „магистър“, през 2002 г., в Икономически университет – Варна. През 2007 г. придобива ОНС „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление на търговията“.

Кандидатът по конкурса е с 18-годишен преподавателски опит в ИУ-Варна, като от 2010 г. заема академичната длъжност „главен асистент“. Д-р Миглена Душкова е била зам.-ръководител на катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ в ИУ-Варна (2021-2023 г.), а понастоящем е член на ФС на Стопански факултет (от 2023 г.), член на Съвета за електронно и дистанционно обучение към Центъра за електронно и дистанционно обучение на университета (от 2019 г.) и член на Постоянната комисия по кариерно развитие (от 2019 г.), което е доказателство за нейния организационен опит и авторитет.

Д-р Миглена Душкова е член на Съюза на учените в България – клон Варна и на ТО на НТС – Варна.

Кандидатът има общо 40 научни публикации и участия в екипите на 4 научноизследователски проекта.

5. Описание на научните трудове след последната процедура

В конкурса за академичната длъжност „доцент“ д-р Миглена Душкова е представила **35 публикации**, в т. ч. 3 монографии, 2 студии, 10 научни статии, 18 научни доклада и 2 учебни помагала. От тези 35 труда **23 са самостоятелни** (1 от тях е монография), а **1 публикация** (в съавторство) е в издание, индексирано в *Web of Science*. Общият обем на представените публикации е **821 стр.** (Таблица 1).

Основните направления в научноизследователската дейност на кандидата за доцент са изведени в приложената справка за научните приноси и аз ги приемам. Оценявам положително, че почти всички публикации на д-р Миглена Душкова се включват в посочените направления, които кореспондират с темата на обявения конкурс. Това фокусиране способства за задълбочени изследвания на кандидата в областта на конкурса. В тази връзка основните направления, с номерата на прилежащите към тях публикации от Списъка на публикациите, могат да се систематизират по следния начин:

1. Изследвания по проблемите на качеството на търговското обслужване и защита на потребителските права (№№ 5.1.; 6.1.; 11.2.; 12.3.; 13.4.; 14.5.; 16.5.; 20.1.; 21.2.; 23.4.; 24.5.; 25.6.; 27.8.; 28.9.).

**ОБОБЩЕНА ТАБЛИЦА ЗА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ ПО
КОНКУРСА**

на гл. ас. д-р Миглена Душкова

№	Вид на публикациите	Самостоятелн а		В съавторство		Общо	
		Брой	Стр.	Брой	Стр.	Брой	Стр
1.	Монографии	1	239	2	80	3	319
2.	Студии	2	69	-	-	2	69
3.	Научни статии	7	68	3	23	10	91
4.	Научни доклади	13	100	5	24	18	124
5.	Учебници и учебни помагала	-	-	2	218	2	218
6.	Други публикации	-	-	-	-	-	-
	Общо:	23	476	12	345	35	821

2. Изследвания, разглеждащи тенденциите в развитието на търговията – специализация, концентрация, дигитализация и утвърждаване на съвременни форми на организация (№№ 7.2.; 8.3.; 12.3.; 13.4.; 14.5.; 17.8.; 18.9.; 20.1.; 25.6.; 27.8.; 30.11.; 31.12.; 32.13.; 34.15.; 35.16.; 37.18.).

3. Научни публикации по проблемите на оценката и анализа на икономическата ефективност на търговията в България и ключови икономически показатели (№№ 7.2.; 9.4.; 10.1.; 15.6.; 16.7.; 17.8.; 19.10.; 33.14.; 34.15.; 36.17.).

В по-голямата част от публикациите на д-р Миглена Душкова резултатите са свързани не само с научните постижения, но са и пряко насочени към приложните аспекти на икономиката и управлението на търговските предприятия в контекста на търговското обслужване, съвременните форми на търговия и регионалните измерения на търговията.

Основният монографичен (хабилитационен) труд „Качество на търговското обслужване и защита на потребителските права“ (2025 г., с обем 239 стр.) доказва тезата, че потребителската защита е фактор, който, чрез внедряване на потребителските права в процеса на комуникация и взаимодействие между потребителите и търговците, гарантира качеството на търговското обслужване, включително преди, по време и след продажбата.

В съдържателно отношение в монографията теоретично са избистрени и доразвити постановките за същността на качеството на търговското обслужване, на

понятията „потребител“ и „канал на взаимодействие между потребители, търговци и технологии“. Връзката между качеството на търговското обслужване и защитата на потребителите е изследвана чрез потребителските права и тяхното имплементиране в процеса на обслужване и във взаимодействието между потребителите и търговците. Акцентира се върху промените в поведението на потребителите в условията на глобални трансформации и онлайн среда, които подчертават нарастващата роля на потребителската защита. Извършен е анализ на нормативни документи и институционални практики, свързани със защитата на потребителите. Изследвани са ключови аспекти в областта на защитата на потребителите в България, като е направено анкетно проучване на потребителската осведоменост и активност в тази област. Резултатите от проучването са основа за формулиране на обосновани изводи за качеството на търговското обслужване. Проучени са и трансформациите на търговското обслужване в резултат на цифровизацията и ролята на политиката на Европейския съюз за защита на потребителите в онлайн среда.

Темата е безспорно актуална в настоящите условия на развитие на търговията на дребно и повишените изисквания на потребителите както в света, така и в България.

От списъка с публикациите се установява, че кандидатът представя общо 3 монографии (1 самостоятелна и 2 колективни) в областта на търговския бизнес и търговската политика. Монографиите са обвързани с тематичните направления, изведени от гл. т. на разработените проблеми и получените научни и научно-приложни резултати и приноси. Колективните монографични трудове кореспондират с теми от списъка на научноизследователските проекти. По този начин може да се докаже и приносът при участието на д-р Душкова в научните проекти чрез огласяване на резултатите в монографични трудове.

Синтезирано за изпълнението на качествените показатели от кандидата по конкурса може да се каже, че научните публикации на д-р Миглена Душкова са написани на ясен научен език и отговарят на чл. 112, ал. 2 от езикова и стилистична гледна точка. Те показват професионална компетентност и съдържат оригинални авторски постижения, които ѝ определят подобаващо място в научните среди.

Обобщено може да се твърди, че научната продукция в количествено и качествено отношение е в пълно съответствие с минималните национални изисквания в област 3. „Социални, стопански и правни науки“, съгласно чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и отговаря напълно на условията за заемане на академичната

длъжност „доцент“, съгласно чл. 24, ал 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАСРБ и на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна.

6. Идентифициране на приносите в научноизследователската работа

Представената научна продукция съдържа безспорни приноси, които групирам в две групи: теоретични/научни и научно-приложни. Сред посъществените такива мога да посоча следните:

Първо, допълнени са съществуващите знания за: качеството на търговското обслужване чрез интегриране на концепцията за защита на потребителските права; понятията „потребител“, чиято интерпретация е представена в маркетингов и правен аспект, и „канални взаимодействия между потребители, търговци и технологии“ в контекста на анализа на качеството на търговското обслужване; основните политики на Европейския съюз за защита на потребителите и е разкрита тяхната роля за осигуряване на високо ниво на потребителска защита (*теоретични/научни приноси*).

Второ, извършен е анализ на потребителския избор и защитата на потребителите в дигитална среда. Направени са сравнителен анализ и икономическа интерпретация на резултати от дейността на институции, свързани със защитата на правата на потребителите в България и Европейския съюз, като са систематизирани инструментите за потребителска защита и е анализиран приносът на новите технологии за повишаване на ефективността на потребителската защита. Проведено е емпирично изследване върху осведомеността и активността на потребителите в България в областта на защитата на потребителските права, въз основа на чиито резултати се правят обосновани изводи. Разгледано е развитието на дигиталните платформи, споделяната икономика и променящата се конкурентна структура в електронната търговия, които формират нов модел на взаимодействие между потребителите и търговците, както и между самите потребители, който подпомага усъвършенстването на търговското обслужване на потребителите. Анализирани са развитието, специализацията, концентрацията и общественото значение на търговската мрежа на дребно в България, като са проследени техните ефекти върху потребителската култура и качеството на обслужване. Извършен е анализ на динамиката на ключови икономически показатели в търговията в България, като са оценени регионални различия, тенденции в развитието на търговски вериги и фактори, влияещи върху ефективността в сектора и са формулирани насоки за нейното повишаване (*научно-приложни приноси*).

Съгласно представена от д-р Миглена Душкова справка, са идентифицирани **24 достоверни цитирания** на нейните трудове в национални и чуждестранни

разработки, като 2 от цитиранията са в издания, индексирани в *Scopus* и *Web of Science*.

Научните приноси на кандидата са главно за обогатяване на съществуващите знания, за усъвършенстване на икономическата и управленската политика и практика в областта на търговския бизнес, търговското обслужване и потребителската защита.

7. Участие в научни проекти и научни форуми

От представените справки е видно, че гл. ас. д-р Миглена Душкова активно участва в национални и университетски форуми, а също и в екипите на 4 научноизследователски проекта.

Кандидатът по конкурса регистрира участие в 28 научни форума, на повечето от които е изнесла научни доклади. Наред с това, д-р Душкова е участвала в организационни комитети на редица научни форуми – общо 8, като два от тях се провеждат ежегодно: студентска научна конференция на катедра ИУТУ при ИУ-Варна (от 2014 до 2025 г.) и „Търговията в XXI век – настояще и бъдеще“ - национална университетска олимпиада за ученици, организирана от катедрата (от 2018 до 2023 г.).

Участието на кандидата в научноизследователски проекти кореспондира с темата на конкурса, като два проекта са приключили с публикуване на две колективни монографии, в които д-р Миглена Душкова има една самостоятелна глава и точки в още две глави.

8. Преподавателска работа

От справките, изготвени от отдел „Учебна дейност и студенти“ и Сектор „Магистри“ при ИУ-Варна, е видно, че за отчетения период (2023/2024 и 2024/2025 учебни години) д-р Миглена Душкова има обща аудиторна натовареност в ОКС „бакалавър“ от 491 часа и 15 часа – в ОКС „магистър“ (само през учебната 2023/2024 г.).

Тя е изнасяла цикли от лекции по редица учебни дисциплини: „Търговски мениджмънт (Организация на търговията)“, „Управление на търговските операции“, „Бизнес комуникации“, „Управление на продажбите“, „Основи на търговското предприемачество“, „Управление на малкия бизнес“ и „Икономика на предприятието“ - в ОКС „бакалавър“, а в ОКС „магистър“ - „Търговски мениджмънт“ и „Търговска политика на ЕС“. Водила е упражнения по посочените и по други учебни дисциплини. Разработила е (в съавторство) учебни програми по

учебните дисциплини: „Търговски мениджмънт“, „Търговска политика на ЕС“, „Управление на търговските операции“, „Търговски маркетинг“, „Управление на малкия бизнес“ и „Продуктов мениджмънт и мърчандайзинг“.

От представените документи се вижда, че д-р Миглена Душкова е разработила 2 учебни помагала (в съавторство) на високо ниво, като част от учебната ѝ дейност.

Кандидатът активно работи със студенти като ръководител на дипломанти, менторство на студенти при подготовка на доклади за участие в студентски научни форуми, тюторство на студенти от специалност „Икономика на търговията“ и други. Осъществила е научно ръководство на 56 дипломанти и е изготвила 57 рецензии върху дипломни работи на студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“.

Д-р Миглена Душкова периодично участва в множество курсове, организирани от ИУ-Варна, за повишаване на дигиталната компетентност, за работа с платформата за дистанционно и електронно обучение, за използване на електронните ресурси на университетската библиотека и други. Участвала е в 4 обучения (през 2020, 2021, 2022 и 2023 г.), организирани от Българска национална асоциация „Активни потребители“, в областта на нелоялни търговски практики и защита на потребителите.

В обобщение, учебно-преподавателската дейност на кандидата е в пълно съответствие с изискванията на ПРАС в ИУ – Варна.

9. Плагиатство

Кандидатът в конкурса е представил декларация за достоверност на предоставената информация по конкурса, оригиналност на публикациите и ненакърняване на авторски права. Няма постъпила информация за наличие на плагиатство в научните трудове на д-р Миглена Душкова.

10. Въпроси, критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки. Препоръката ми към д-р Миглена Душкова е да концентрира усилията си към публикуване на научните си изследвания в реферирани научни издания с Импакт фактор и Импакт ранг, индексирани в световните научни бази данни Scopus и Web of Science.

11. Заключение

Гл. ас. д-р Миглена Душкова участва в конкурса за академичната длъжност „доцент“ с голям обем качествени научни трудове и има дългогодишен опит в

научно-преподавателската дейност. В научните си изследвания тя демонстрира задълбоченост, иновативност и аналитично мислене, и в тях присъстват научни и научно-приложни приноси. Кандидатът напълно отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност “доцент” по научната специалност “Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)”, посочени в чл. 24 от ЗРАСРБ, в чл. 53 от ППЗРАСРБ и в Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна.

Посоченото ми дава основание с убеденост да предложа на членовете на научното жури **гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева** да бъде **избрана** на академичната длъжност „**Доцент**“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)“ към катедра „ИУТУ“ при Икономически университет – Варна, за което аз ще гласувам **положително**.

12.02.2026 г.

Рецензент: Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679
/Проф. д-р ~~Марина Велинова~~/

Вх. № 7220-262/16.02.2026

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“

професионално направление: 3.8 Икономика

научна специалност: „Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)“

1. Обща информация

- Изготвил рецензията: проф. д-р Виолета Янева Димитрова, научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при Икономически университет-Варна.
- Основание за изготвяне на рецензията: решение на научното жури от 08.01.2026 г., заповед на Ректора на Икономически университет-Варна РД-06-186/28.11.2025 г., решение на факултетния съвет на Стопански факултет (протокол 28/24.11.2025 г.)

2. Информация за конкурса

- Област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки;
- Професионално направление: 3.8 Икономика;
- Факултет, за нуждите на който е обявен конкурса: Стопански факултет;
- Катедра, за нуждите на която е обявен конкурса: катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при Икономически университет-Варна;
- Брой и дата на Държавен вестник, в който е обявен конкурса: 90/28.10.2025г.;

3. Кандидат по конкурса

В рамките на срока на конкурса за „доцент“ по научна специалност „Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)“ документи са подадени от гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева от катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при Икономически университет-Варна, която се явява единствен кандидат по конкурса. Кандидатът е допуснат до участие в конкурса от комисия по реда на чл. 105, ал. 1 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет-Варна.

Гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева е представила доказателствен материал за изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, както националните, така и на Икономически университет-Варна. Съгласно националните минимални изисквания, ЗРАСРБ (чл. 26) и Правилник за приложението му (чл.1а, ал.1 и чл. 53, ал. 1), кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8: Икономика трябва да са постигнали минимум

400 точки, а гл. ас. д-р Миглена Милева е декларирала общо 661,67 точки (626,67 точки след назначаване на академична длъжност „главен асистент“ от 2010 г.), които и в двата случая надвишават повече от 1,5 пъти изискуемите минимални изисквания, а именно:

Групи критерии	Точки	
	Минимално необходими за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика (съгласно ЗРАСРБ)	декларирани от гл. ас. д-р Миглена Милева
А. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"	50	50
В. Хабилюционен труд - монография	100	100
Г. Публикации, в т.ч.:	200	311,67
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни;	30/n	15
- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране;	10/n	233,33*
- Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране;	15/n	30**
- Публикувана глава от колективна монография;	20/n	33,34
Д. Цитирания, в т.ч.:	50	200
- Цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни;	15	30
- Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране;	10	120
Цитирания в нереперирани списания с научно рецензиране;	5	50
общо	400	661,67

* в т.ч. 1 статия (10 точки) и 1 научен доклад (10 точки) преди 2010 г.

** в т.ч. 1 студия (15 точки) преди 2010 г.

Видно от следващата таблица, с придобитите точки от декларираните от кандидата публикации (303,33), както и само точките постигнати в периода от 2010 г. към датата на обявяване на конкурса (268,33), се изпълняват близо 2,5 пъти допълнителните количествени изисквания на Икономически университет-Варна за заемане на академична длъжност „доцент“ (на основание чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ).

Групи критерии	Точки	
	мин. изисквания на ИУ-Варна	декларирани от гл. ас. д-р Миглена Милева
Научни доклади	30	153,33*
Статии и студии	80	150**
общо	110	303,33

* в т.ч. 1 научен доклад (10 точки) преди 2010 г.

** в т.ч. 1 студия и 1 статия (25 точки) преди 2010 г.

Следва да се отбележи участието на гл. ас. д-р Милева в изготвянето и публикуването на статия, индексирана в Scopus и Web of Science, което не е включено като изискване за настоящия конкурс.

4. Данни за кандидата (персонална характеристика)

Гл. ас. д-р Миглена Милева отговаря на условията и реда за заемане на академична длъжност доцент съгласно чл. 53, ал. 1 на ППЗРАСРБ, а именно:

- Притежава диплома от ВАК за ОНС "доктор" № 31247/05.04.2007 г.;
- С РД-17-2809/22.10.2010 г., считано от 01.10.2010 г., е назначена на академичната длъжност „главен асистент“ в Икономически университет-Варна или повече от 15 години е заемала академичната длъжност „главен асистент“ при минимални изисквания не по-малко от 2 академични години. Регистрирана е в регистъра за академичните длъжности на НАЦИД.;
- Повече от 17 години е член на академичния състав на катедра „Икономика и управление на търговията“, понастоящем „Икономика и управление на търговията и услугите“ – през 2008 г. постъпва като редовен асистент, а от 2010 г. досега работи на академична длъжност „главен асистент“.;
- Представила е публикуван самостоятелен монографичен труд в качеството на хабилитационен.;
- Няма доказано, по законоустановения ред, плагиатство в научните ѝ трудове.;

Гл. ас. д-р Миглена Милева завършва средно образование в Трета природоматематическа гимназия „Акад. Методий Попов“ – Варна през 1997 г. и същата година постъпва за обучение в ОКС „бакалавър“ в Икономически университет-Варна. Познавам гл. ас. д-р Миглена Милева от обучението ѝ в университета по специалност „Икономика на търговията“ като неин преподавател по учебната дисциплина „Организация и технология на търговията“. Като студентка се отличаваше с високо равнище на мотивация и желание за работа, доказателство за което са отличните резултати при дипломирането ѝ в ОКС „бакалавър“ и „магистър“. След завършване на висшето си образование работи като оператор в офис на „Мобилтел“ (2001-2003 г.) и като хоноруван асистент в Икономически университет-Варна (2003-2004 г.) към катедра

„Икономика и управление на търговията“ по време на обучението си в ОНС „доктор“. През 2007 г. защитава дисертация на тема „Разширяване на пазарното присъствие на търговската фирма в условията на нарастваща конкуренция“ пред ВАС по научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление (търговия)“ или по научната специалност на обявения конкурс.

Гл. ас. д-р Миглена Милева се стреми непрекъснато да повишава своята професионална квалификация – участвала е в специализации, курсове и обучения, организирани от Българската асоциация „Активни потребители“, Европейската организация на потребителите, Комисията за защита на потребителите и Икономически университет-Варна, удостоверени с приложени сертификати, сред които могат да се посочат: специализация по „Дидактика на висшето образование“ в Икономически университет-Варна, обучение по „Общо потребителско право“ на Българската асоциация на активните потребители и Европейската организация на потребителите. Научните интереси, изследвания и публикации на гл. ас. д-р Миглена Милева са в областта на търговията с фокус върху проблемите на търговското обслужване, потребителската защита, вкл. политиката на Европейския съюз за защита на потребителите или съответстват на темата на конкурса за академична длъжност „доцент“.

Гл. ас. д-р Миглена Милева е индивидуален член на Съюза на учените в България – клон Варна, секция „Икономически науки“, член е и на секцията на катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ към ТО на НТС-Варна.

5. Описание на научните трудове

Броят и съдържанието на научните публикации предоставят количествена и качествена характеристика на научноизследователска дейност на кандидата. Общият брой на публикациите на гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева за „доцент“, регистрирани в НАЦИД, е 40, в т.ч. 1 бр. автореферат, 3 броя монографии (1 самостоятелна), 2 броя самостоятелни студии, 12 научни статии (9 самостоятелни), 20 научни доклада (15 самостоятелни), участие в 2 броя учебни помагала. Една статия (в съавторство) на английски език е включена в световноизвестни бази за реферирание и индексирание Scopus и Web of Science.

В настоящия конкурс за академична длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Миглена Милева участва с 35 броя публикации, от които 32 са в периода след назначаването ѝ на академична длъжност „главен асистент“, а именно: 1 самостоятелна монография в качеството на хабилитационен труд, участие в 2 монографии (1 самостоятелна глава и 2 глави в съавторство), 2 самостоятелни студии (1 след 2010 г.), 10 научни статии (9 след

2010 г. и 7 самостоятелни), 18 научни доклада (13 самостоятелни, 17 след 2010 г.) и участие в 2 учебни помагала.

В съдържателно отношение представените от гл. ас. д-р Миглена Милева публикации за участие в конкурса разглеждат значими и актуални теоретични, практико-приложни и методични проблеми в областта на икономика и управлението на търговията, в т.ч. качеството на търговското обслужване и потребителската защита, които могат да се систематизират в следните направления:

1. Проучване на ролята на търговията в съвременното общество – чрез повишаване на качеството на търговското обслужване и потребителската култура, развитие на търговията чрез сравнителен анализ на електронната и традиционната търговия, вкл. с оценка на тяхната конкурентна структура с показатели като ръст и концентрация, концентрация на магазинната мрежа и проблеми на икономическата ефективност на търговията по статистически райони на страната, стимулиране на социално отговорни и зелени практики. (№ 5.1, 7.2, 15.6, 16.7, 17.8, 30.11, 31.12, 32.13, 33.14, 34.15).
2. Изследване на проникването на съвременни форми на търговия, магазинна и извънмагазинна (директни продажби, хоумшопинг, вендинг, интернет и мобилна търговия), развитие на франчайзинга в България като ефективен бизнес модел, допринасящ за повишаване на качеството на търговското обслужване, платформи за споделена икономика (№ 6.1, 7.2, 8.3, 18.9, 25.6, 35.16, 37.18).
3. Защита на правата на потребителите – изследване на нелоялни търговски практики и инструменти за защита, проучване на осведомеността и активността на потребителите в България в областта на защитата на потребителските права, анализ на политиките и дейността на институции в Европейския съюз, свързани със защитата на правата на потребителите, инструменти за решаване на потребителски спорове, медиацията като ефективен инструмент за решаване на потребителски спорове, безопасност на продуктите, контрол на храните във веригата за доставка (№ 5.1, 6.1, 12.3, 20.1, 21.2, 23.4, 24.5, 28.9).
4. Анализ на поведението на потребителите, в т.ч. на потребителския избор и предизвикателствата пред политиките за защита на правата на потребителите в условията на дигитализация, защита на потребителите при онлайн пазаруване, роля на потребителите и търговията в подкрепа на т. нар. Зелен преход (№ 5.1, 6.1, 10.1, 11.2, 13.4, 14.5, 27.8, 28.9).
5. Проучване на проблеми и предизвикателства пред обучението на студенти по икономика на търговията, свързани с глобализацията, хуманизацията и дигитализацията на обучението (№ 22.3, 26.7, 29.10).

Монографичният труд на гл. ас. д-р Миглена Милева на тема „Качество на търговското обслужване и защита на потребителските права“ отговаря на изискванията на чл. 112, ал. 2 от ПРАС в Икономически университет-Варна за хабилитационен труд:

- публикуван е в специализирано научно издателство с редколегия и главен редактор – монографична библиотека „Цани Калянджиев“ към Икономически университет-Варна;
- обсъден е в първично звено – катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ на Икономически университет-Варна;
- рецензиран е от две хабилитирани лица;
- монографичният труд е посветен на актуален и значим проблем, изследващ защитата на правата на потребителите като фактор за гарантиране на качеството на търговското обслужване и предизвикателствата пред търговците в условията на дигитализация или по темата на настоящия конкурс за академична длъжност „доцент“.

Разработката представя резултатите от самостоятелно теоретично и емпирично проучване в обем от 239 страници, включващи основен текст, списък на съкращенията, списък на използваните литературни източници и приложения. В структурно отношение изложението се състои от въведение, три глави и заключение. Отделните глави на монографичния труд са логически обвързани и последователно отразяват изпълнението на поставените научноизследователска цел и задачи. Проучени са и коректно са цитирани 228 литературни източника, от които 105 на латиница и 98 статистически, информационни и нормативни.

В първа глава на основата на теоретичен анализ авторът изяснява концепциите за култура и качество на търговското обслужване, изследва връзката между тях, която е предмет на различни области на науката – философия, маркетинг, право, което демонстрира възможностите на автора за теоретични обобщения. Направено е проучване на промените в поведението на потребителите в условията на онлайн среда. Потребителската защита е разгледана като фактор за гарантиране на качеството на търговското обслужване, а познаването от страна на потребителите на своите права – като фактор за повишаване на тяхната потребителска култура и следователно като фактор, влияещ върху очакванията и възприятията за качество на търговското обслужване.

Във втора глава са представени резултати от анализа на нормативни документи и институционални практики свързани със защитата на потребителите. Авторът прави връзка между защитата на потребителите и основни направления на търговското обслужване – предоставяне на информация за стоките и услугите, безопасност на стоките, добросъвестно формулиране на клаузите в договорите, сключване на договори от разстояние, отстраняване на нелоялни търговски практики. С помощта на анкета по въпросник, разработен от автора, са изследвани осведомеността и активността на

потребителите в България в областта на защитата на правата им като фактор за ограничаване на нелоялните търговски практики в процеса на търговско обслужване. Обобщени са съвременни способности за защита на правата на потребителите.

В трета глава авторът проучва трансформациите на търговското обслужване в резултат на цифровизацията и предизвикателствата пред политиката в областта на защитата на потребителите в онлайн среда.

Следва да се отбележи, че част от публикациите на автора поставят добра основа за изготвянето на монографичния хабилитационен труд и показват процесът на натрупване и надграждането на познания, научни резултати и опит от страна на кандидата в областта на икономиката и управлението на търговията, в т.ч. проблемите на търговското обслужване и потребителската защита.

Обобщено може да се твърди, че научната продукция в количествено и качествено отношение отговаря на минималните национални изисквания в област 3. Социални, стопански и правни науки съгласно чл. 26, ал. 2 и 3 и чл. 24, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАСРБ и на изискванията на ПРАС в Икономически университет-Варна.

6. Идентифициране на научите и научно-приложни приноси

Анализът на публикационната дейност на гл. ас. д-р Миглена Милева показва съответствие между тематиката и съдържанието на публикациите по конкурса и представената справка за научни и научно-приложни приноси. Монографичният труд и публикациите по конкурса позволяват да се открият приноси с научен и научно-приложен характер. Приемам декларираните от кандидата основни групи приноси, чието формулиране може да се прецизира и обобщи, например:

1. Приноси с научно-теоретичен характер – чрез теоретичен анализ, обобщения и обосновани собствени становища се обогатява, допълва и доразвива теорията в областта на икономиката и управлението на търговията, в т. ч. качество на търговското обслужване и потребителската защита, в следните взаимосвързани направления:

1.1. Имплементиране на концепцията за защита на правата на потребителите в теорията за качеството на търговското обслужване от гл. т. на формите за продажба – магазинни, извънмагазинни и в онлайн среда, изясняване на връзката между култура и качество на търговското обслужване, теоретично изследване на ефектите от дигитализацията върху потребителския избор, потребителската култура и качеството на обслужването, извеждане на предизвикателства пред защитата на потребителите от нелоялни търговски практики в условията на дигитална трансформация и омниканалност.;

1.2. Систематизиране на политиките на Европейския съюз за защита на потребителите и класификация на организациите и инструментите за защита на потребителите в ЕС.;

1.3. Изследване на основни процеси в развитието на търговията като специализация, концентрация, дигитализация и съвременни форми на търговия, ефективност на търговията и нейната роля за осигуряване на качествено търговско обслужване, повишаване на потребителската култура и стимулиране на социално отговорни и зелени практики.

2. Приноси с научно-приложен характер – анализ, проучване и получаване на нови данни и факти за търговската дейност, обобщения на резултати от изследователска дейност, предоставящи възможности за усъвършенстване на икономическата политика и практика в следните направления:

1.1. Изследване на икономически сектор търговия (сектор G по КИД) по основни показатели за икономически ефект и ефективност, по региони за планиране в България в различни времеви периоди, в условията на икономическа криза и след присъединяването на страната към Европейския съюз. Анализ на развитието на традиционната и онлайн търговия в България, на съвременни форми за търговия като франчайзинга и дигиталните платформи за споделена икономика, на взаимодействието между търговци и потребители в омниканална среда и разкриване на основни рискове пред потребителите в процеса на пазаруване.

1.2. Сравнителен анализ на дейността на институции, свързани със защитата на правата на потребителите в България и Европейския съюз, на приложението на новите информационни и комуникационни технологии в процеса на потребителска защита. Емпирично изследване на осведомеността и активността на потребителите в България в областта на защитата на потребителските права, допринасящи за повишаване на тяхната потребителска култура и за осъществяване на по-ефективен контрол от страна на институциите върху търговските практики.

3. Приноси с учебно-методичен характер – проучване на предизвикателствата пред обучението на студенти в областта на икономиката и търговията в условията на ускорена дигитализация, аргументиране на необходимостта от развитие на когнитивни, дигитални и социално-поведенчески умения у студентите, интегриране на иновативни образователни подходи и хуманизация на учебния процес с оглед повишаване на тяхната личностна и професионална реализация.

7. Оценка на цитиранията

Публично достъпни са декларациите от гл. ас. д-р Миглена Милева 24 цитирания в реферирани и индексирани научни издания, в т.ч. едно цитиране в Scopus и

едно в Web of Science. Общата сума на точките от цитиранията е 200 при необходими 50 точки съгласно минималните национални изисквания, чл. 26 ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ, за заемане на академична длъжност „доцент“. Гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева има профили в Scopus, Web of Science, ORCID и Google Scholar, което допринася за популяризирането на нейните публикации в национален и глобален мащаб (постигнала е h-index 3 в Google Scholar).

8. Участие в научни проекти и научни форуми

Извън минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“, следва да се отбележи участието на гл. ас. д-р Миглена Милева като член на екипа по 2 проекта за научно-приложни изследвания с теми в областта на икономиката и управлението на търговията (НП-66 „Развитие на търговията в България – състояние, проблеми и предизвикателства“ и НП-22 „Влияние на дигитализацията на търговията върху икономическото развитие на България и регионите“), завършили с публикувани монографии, в които кандидатът има 1 самостоятелна глава и 2 глави в съавторство. Видно от регистъра на научните проекти в Икономически университет-Варна, гл. ас. д-р Миглена Милева е участвала в 2 проекта за подпомагане провеждането на научни форуми (научни прояви НПК-313 на тема „Търговия 2030“ и НПК-329 на тема „Търговия 5.0-дигитализация и/или хуманизация“), както и в 8 организационни комитети за провеждането на международни научни конференции и национални университетски олимпиади.

9. Преподавателска работа

Гл. ас. д-р Миглена Милева притежава богат преподавателски по научната специалност на конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ – повече от 17 години е член на академичния състав на катедра „Икономика и управление на търговията“, понастоящем „Икономика и управление на търговията и услугите“, където постъпва през 2008 г. като редовен асистент, а от 2010 г. досега работи като главен асистент.

Справките, изготвени от отдел „УДС“ и сектор „Магистри“ при Икономически университет-Варна доказват, че гл. ас. Миглена Милева изпълнява изискванията на чл. 24, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 55, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 102 от ПРАС на Икономически университет-Варна. Общата аудиторна заетост на кандидата за отчетения период (2024-2025 г.) е 491 часа, в т.ч. лекции (191 часа) и упражнения (300 часа) редовна и дистанционна форма на обучение в ОКС „бакалавър“ по дисциплините „Търговски мениджмънт“, „Управление на търговските операции“, „Управление на малкия бизнес“, „Търговско предприемачество“ и „Академични изследвания“ в редовна и дистанционна

форма на обучение в специалности „Икономика и търговия“ и „Стокосзнание и митническа дейност“. Извън по-горе посочените учебни дисциплини, следва да се отбележат водените от кандидата упражнения, в областта на научната специалност на конкурса, по учебните дисциплини: „Въведение в търговията“ в специалности „Мениджмънт“, „Логистика“, „Счетоводство и финанси“; „Счетоводство и одит“; „Строителен бизнес и предприемачество“, „Туризъм“, „Маркетинг“, „Финанси“ и др.; „Икономика на предприятието“ в специалности „Икономика и търговия“, „Стокосзнание“, „Аграрна икономика“, „Маркетинг“, „Международни икономически отношения“, „Счетоводство и контрол“; „Управление на продажбите“ в специалност „Бизнес икономика“; „Търговски маркетинг“ в специалност „Икономика на търговията“; „Логистика“ в специалност „Икономика и търговия“ и др. В ОКС „магистър“ кандидатът е водил лекции и упражнения по „Търговски мениджмънт“ и „Търговска политика на Европейския съюз“, както и упражнения по „Оmnиканален търговски маркетинг“ и „Организация на търговията и управление на търговските операции“, редовна, задочна и дистанционна форма на обучение в специалности „Глобален търговски бизнес“ и „Оmnиканален търговски бизнес“.

Общият брой на учебните дисциплини, по които гл. ас. д-р Миглена Милева е преподавала през своя трудов стаж като преподавател е 23, от които 19 в ОКС „бакалавър“ и 4 в ОКС „магистър“ (Документ 14.1). Тя е участвала в разработването на 21 учебни програми в областта на икономиката и търговията за специалности „Икономика и търговия“, „Стокосзнание и митническа дейност“, „Оmnиканален търговски бизнес“ и др. В съавторство е участвала в разработването на 2 учебни помагала по „Търговски мениджмънт“ и „Управление на търговските операции“. Осъществила е научно ръководство на 56 дипломанти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ за периода 2008-2025 г., рецензирала е 57 дипломни работи и магистърски тези, ръководила е екипи, участващи в Студентските научни сесии в Икономически университет-Варна. Дългогодишните ми, преки наблюдения върху преподавателската работа на гл. ас. д-р Миглена Милева, в резултат на съвместното ни участие в екипи за преподаване на учебните дисциплини „Търговски мениджмънт“ и „Управление на търговските операции“, позволяват да дам висока оценка на нейното постоянство, трудолюбие, инициативност и отговорност към задачите и задълженията. Необходимо да се подчертае постоянният ѝ интерес към съвместна работа с представители на търговския бизнес и институциите в областта на защитата на правата на потребителите, вкл. организирането на лекции с техни представители по актуални проблеми на съвременните форми за продажба, търговското обслужване, потребителската защита и др. Гл. ас. д-р Миглена Милева системно се стреми да прилага иновативни методи в

обучението на студентите, вкл. разработване на учебни материали с помощта на софтуерни продукти с вграден AI като NotebookLM.

10. Административен опит

Гл. ас. д-р Миглена Милева притежава административен опит като зам. ръководител катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“, а от 2019 г., вече втори мандат, е член на Съвета за електронно и дистанционно обучение към Центъра за електронно и дистанционно обучение, както и на Постоянната комисия за кариерно развитие на Икономически университет-Варна. Следва да се посочи участието на гл. ас. д-р Миглена Милева като ментор в UEVA Startup, организирано от Акселератора към Икономически университет-Варна.

11. Плагиатство

В процеса на запознаване с научните трудове на гл. ас. д-р Миглена Милева през 17-те ѝ години преподавателски стаж в катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“, през които следя работата ѝ като преподавател и изследовател, участието ѝ в научни проекти и научни форуми (бях определена за вътрешен рецензент на монографичния труд при неговото обсъждане в катедрата) не съм установила плагиатство, използване на некоректни данни и некоректно позоваване на чужди научни трудове.

12. Въпроси, критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към кандидата в конкурса и неговите публикации. В съответствие с разпоредбите на чл. 130 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет-Варна, към кандидата за академичната длъжност „доцент“ могат да бъдат отправени следните въпроси и препоръки:

1. Във връзка с по-доброто систематизиране и прецизиране на научните приноси, бих желала кандидатът да изясни, какво разбиране влага в понятието „канални взаимодействие между потребители, търговци и технологии“ в сравнение с „канални за реализация“ и „форми за продажба“ в контекста на концепцията за качество на търговското обслужване.

2. Да концентрира усилията си към публикуване на резултати от научните си изследвания в реферирани научни издания с Импакт фактор и Импакт ранг, индексирани в световните научни бази данни Scopus и Web of Science.

3. Да се насочи към разработване на учебници и учебни помагала по проблемите на търговския мениджмънт и управлението на търговските операции.

13. Заключение

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева, за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ отговарят на изискванията, посочени в чл. 24 от ЗРАСРБ, в чл. 53 от ППЗРАСРБ и в Правилника за развитие на академичния състав на Икономически университет-Варна.

Горепосоченото ми дава основание, с убеденост да предложа на членовете на научното жури, гл. ас. д-р Миглена Душкова Милева да бъде избрана на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (качество на търговското обслужване и потребителска защита)“ към катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ в Икономически университет-Варна, за което ще гласувам положително с категорично „Да“.

12.02.2026 г.

Заличена информация съгласно
Рецензия ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/проф. д-р Виолета Димитрова/